

**Інформаційна таблиця
про результати проведення громадського обговорення
проекту Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу»**

№ з/п	Автор пропозиції або зауваження	Пропозиції та зауваження	Стан врахування
1.	Благодійний фонд «Вільні та щасливі»	<p>1. З метою забезпечення вивчення та врахування думки громадськості щодо зазначеного проекту Закону пропонують:</p> <p>доопрацювати статтю 21 з конкретизацією повноважень та основних напрямів діяльності громадських об'єднань, як повноправних суб'єктів політики національної пам'яті.</p>	<p style="text-align: center;">Враховано</p> <p>Статтю 21 законопроекту викладено в такій редакції:</p> <p>«Стаття 21. Участь громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства у реалізації політики національної пам'яті.</p> <p>1. Громадські об'єднання та інші інститути громадянського суспільства:</p> <p>1) у встановленому порядку можуть подавати пропозиції до проекту Державної стратегії, Плану заходів Українському інституту національної пам'яті;</p> <p>2) у межах повноважень та компетенції беруть участь у реалізації Державної стратегії;</p> <p>3) самостійно та спільно з іншими суб'єктами політики національної пам'яті організовують просвітницькі, наукові, культурно-мистецькі, інші заходи у сфері національної пам'яті;</p> <p>4) реалізують комеморативні та інші заходи у сфері національної пам'яті, у тому числі з відзначення ювілейних, пам'ятних та історичних дат, увічнення пам'яті осіб, визначених статтею 6 цього Закону;</p> <p>5) сприяють і беруть участь у наукових та краєзнавчих дослідженнях;</p> <p>6) ініціюють створення та сприяють збереженню місць пам'яті;</p>

			<p>7) здійснюють іншу діяльність у сфері національної пам'яті, яка не заборонена законодавством України.</p> <p>2. Держава надає всебічну підтримку діяльності громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства у сфері національної пам'яті.</p>
2.	Пансик Максим Михайлович	1. Пропонує внести зміни до законопроекту з метою створення в Україні «інституту траурних, пам'ятних, скорботних днів.».	<p>Відхилено</p> <p>За результатами опрацювання пропозиції визначено, що система святкових і пам'ятних днів потребує комплексного врегулювання, яке доцільно здійснити окремим законопроектом.</p> <p>У зв'язку з вищевикладеним недоцільно вносити відповідні зміни до цього законопроекту</p>
3.	Косюр Григорій Михайлович, засновник Рівненської міської громадської ветеранської організації «Товариство Холмщина»	1. Пропонується згадати в законопроекті про Холмщину, Підляшшя, а також про інші етнічні українські землі.	<p>Відхилено</p> <p>Питання збереження пам'яті про депортації з етнічних українських земель, загалом про репресії проти мешканців цих земель по-суті враховані у положеннях, які стосуються злочинів проти Українського народу. Окрема ж згадка про ці землі вбачається такою, що стосується питань зовнішньої політики і не належить до сфери дії законопроекту.</p>
4.	Вільчинський Петро Якович	1. Змінами до частини другої статті 2 Закону України «Про охорону культурної спадщини» до історичних об'єктів культурної спадщини пропонується віднести меморіальні дошки.	<p>Відхилено</p> <p>Меморіальні дошки у переважній більшості не є об'єктами культурної спадщини, а лише позначають такі об'єкти. У разі ж, якщо меморіальна дошка є відповідним об'єктом, то вона є невіддільною складовою споруди та/або іншого об'єкта, на якій/якому вона розміщена. Відтак визначення на рівні закону меморіальних дощок як окремої категорії об'єктів культурної спадщини вбачається недоцільним.</p>
		2. Змінами до частини першої статті 4 Закону України	Враховано

		<p>Закону України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років» до пам'яток Другої світової війни пропонується віднести меморіальні дошки.</p>	<p>Меморіальні дошки включено до переліку місць пам'яті, що визначені статтею 4 Закону України Закону України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років».</p> <p>Статтю 4 викладено у такій редакції:</p> <p>«Стаття 4. Місця пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років.</p> <p>1. Місцями пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років визнаються військові кладовища, військові ділянки на кладовищах, військові братські та одинокі могили, намогильні споруди, розташовані на місцях поховань, місцях почесних поховань, пам'ятники, пам'ятні знаки, меморіальні дошки, будівлі, споруди, комплекси (ансамблі), їх частини, об'єкти монументального мистецтва, інші об'єкти, визначні місця, що увічнюють пам'ять про події Другої світової війни 1939-1945 років, її учасників та жертв.</p> <p>2. Місця пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років перебувають під охороною держави та за наявності підстав, передбачених Законом України «Про охорону культурної спадщини», заносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.</p> <p>3. Облік, запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідне використання, консервація, реставрація, ремонт, реабілітація, пристосування, музеєфікація місць пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років здійснюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами відповідно до повноважень, визначених законом. Фінансування заходів, визначених абзацом першим цієї частини, здійснюється за рахунок коштів державного та</p>
--	--	--	---

			<p>місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.</p> <p>4. Написи на пам'ятниках, пам'ятних знаках, інших об'єктах місць пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років виконуються державною мовою. Написи на пам'ятниках, пам'ятних знаках, інших об'єктах місць пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років, виконані державною мовою, можуть дублюватися іншими мовами, при цьому напис іншою мовою не може бути більшим за обсягом, розміром та шрифтом, ніж напис державною мовою. Написи, виконані іншою мовою, ніж державна, подаються з правого боку або вниз. Інформація для загального ознайомлення, а також інша інформація про місця пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років та їх окремі об'єкти подається та розміщується з урахуванням вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».</p> <p>5. На пам'ятниках, пам'ятних знаках, інших об'єктах місць пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років забороняється розміщення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) символіки комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму; 2) символіки російської імперської політики; 3) зображень георгіївської (гвардійської) стрічки, зображень або копій прапора Перемоги, бойових прапорів (знамен), емблем, іншої символіки радянських органів державної безпеки, репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років; 4) зображень державних нагород, інших відзнак СРСР, інших союзних або автономних
--	--	--	--

			<p>радянських республік у складі СРСР або елементів таких державних нагород чи відзнак;</p> <p>5) написів «Велика Вітчизняна війна» або похідних від них, дат початку та закінчення «Великої Вітчизняної війни»;</p> <p>6) написів або зображень, пов'язаних із пропагандою комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, російського нацистського тоталітарного режиму, пропагандою російської імперської політики;</p> <p>7) назв населених пунктів колишнього СРСР, яким присвоєне звання «місто-герой» або «фортеця-герой», і які розташовані на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;</p> <p>8) назв населених пунктів, розташованих на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, яким присвоєне звання «місто військової слави».</p> <p>6. Норми частин четвертої та п'ятої цієї статті не поширюються на місця пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років та їх окремі об'єкти, створені та/або споруджені до набрання чинності цим Законом, які розташовані на місцях поховань, місцях почесного поховання на території кладовищ.</p> <p>7. Наруга над місцями пам'яті Другої світової війни 1939-1945 років, їх руйнування або знищення тягне за собою відповідальність згідно з законом.».</p>
		<p>3. Змінами до частини першої статті 4 Закону України Закону України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років» пропонується визначити, що пам'ятками Другої світової війни визнаються</p>	<p>Відхилено</p> <p>Зазначені пропозиції не можуть бути підтримані у запропонованій редакції з огляду на те, що низка військових кладовищ часів Другої світової війни не</p>

		військові кладовища, створені відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності цим Законом.	були створені відповідно до законодавства. Водночас такі кладовища все рівно є місцями пам'яті Другої світової війни.
		4. Змінами до частини першої статті 11 проєкту Закону до місць пам'яті пропонується віднести військові кладовища.	<p style="text-align: center;">Враховано</p> <p>Частину першу статті 11 проєкту Закону викладено в такій редакції: «Стаття 11. Місця пам'яті. 1. Місцями пам'яті є: об'єкти культурної спадщини, у тому числі будівлі та споруди, комплекси, визначні місця, пов'язані з визначними подіями та особами в історії Українського народу; місця почесних поховань; місця поховань: жертв злочинів проти Українського народу; борців за незалежність України у XX столітті, осіб, які брали участь у захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, зокрема в російсько-українській війні; осіб, які здійснили героїчний вчинок, звершення в ім'я Батьківщини; осіб, які зробили значний особистий внесок у захист політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвиток української державності, науки, культури; військові кладовища; меморіали, пам'ятники, меморіальні дошки, інші пам'ятні знаки, інші меморіальні об'єкти, що встановлені на увічнення пам'яті про події та осіб, визначених статтею 6 цього Закону; музеї; історико-меморіальні та інші історико-культурні заповідники.».</p>
5.	Галузевий державний архів Українського	1. Пункт 6 статті 1 викласти в такій редакції: «політика національної пам'яті – система заходів у сфері збереження, відновлення національної пам'яті, розвінчування хибних	<p style="text-align: center;">Відхилено</p> <p>Визначення «хибні інтерпретації історичних подій» є оціночним, а тому не може бути</p>

	інституту національної пам'яті	інтерпретацій історичних подій, вивчення та популяризації історії Українського народу в Україні й світі».	встановлено на законодавчому рівні.
		2. У пункті 7 статті 1 визначення терміну «російсько-українська війна» викласти в такій редакції: російсько-українська війна – сплановане вторгнення збройних сил російської федерації на територію України у 2014 році з метою руйнації суверенітету і територіальної цілісності України».	Відхилено Визначення «Сплановане вторгнення» є фіксацією початку російської збройної агресії, а відтак є вужчим за визначення «російсько-українська війна».
		3. Підпункт 3 пункту 1 статті 6 викласти в наступній редакції: «забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду та відкритого доступу до їх інформації, в тому числі до архівної інформації репресивних органів».	Відхилено Питання забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду належить до сфери державної архівної політики, а не до політики національної пам'яті.
		4. Пункт 2 статті 12 розділу викласти у такій редакції: «Держава забезпечує відкритість архівної інформації, що стосується історії Українського народу, тягlosti українського державотворення, злочинів проти Українського народу. Безпосередній доступ до архівної інформації репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років забезпечує Галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті та інші державні архіви України, що зберігають інформацію репресивних органів».	Відхилено Повноваження Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті визначені спеціальним Законом – Законом України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» і не потребують додаткового визначення у цьому проекті Закону.
		5. У статті 13 до суб'єктів національної пам'яті після слів «наукові установи, заклади освіти та культури» додати слова «архівні установи».	Враховано Перелік суб'єктів національної пам'яті, визначених статтею 13 доповнено архівними установами.
		6. У статті 16: у пункті 9 після слова «фіксує» виключити слово «зберігає»; пункт 11 викласти в такій редакції: «забезпечує діяльність Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті як архівної установи, що здійснює постійне зберігання, ведення обліку, надання доступу та використання інформації документів репресивних органів та	Враховано частково Враховано пропозиції щодо: заміни у пункті 11 визначення «зберігання» на «постійне зберігання»; доповнення пункту 18 положенням про взаємодію з архівними установами В іншій частині пропозиції відхилено, оскільки

		усноісторичних свідчень очевидців злочинів рашистського режиму; у пункті 18 після слів «закладами освіти та культури» доповнити словами «архівними установами».	повноваження Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті визначені спеціальним Законом – Законом України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» і не потребують додаткового визначення у цьому проєкті Закону.
		7. У підпункті 4 пункту 5 статті 17 визначення «державо-агресор» замінити на «російська федерація», оскільки далі називається Республіка Білорусь.	Відхилено Визначення «державо-агресор» вже закріплено чинним законодавством.
		8. У статті 19: у пункті 1 після підпункту 6 додати наступний пункт такого змісту: «сприяють забезпеченню збереженості архівних документів та відкритого доступу до них»; у пункті 2 після підпункту 5 додати наступний пункт такого змісту: «сприяють забезпеченню збереженості архівних документів та відкритого доступу до них».	Враховано Запропоновані зміни внесено до статті 19 законопроекту.
		9. У назві статті 20 та у пункті 1 цієї статті після слова «культури» додати слова «архівні установи».	Враховано Перелік суб'єктів національної пам'яті, повноваження яких визначено статтею 20 доповнено архівними установами.
		10. У пункті 6 статті 24 розділу V слово «імперіалізму» замінити на слово «рашизму».	Враховано редакційно Частина шосту статті 24 викладено у такій редакції: «6. Держава вживає заходів щодо засудження на міжнародному рівні тоталітаризму та людиноненависницьких практик.».
6.	Мізерна Вікторія Петрівна	1. Пропонується додати визначення термінів: «Український народ», «негативна колоніальна та тоталітарна спадщина», «злочини, вчинені державою-агресором», «історичні міфи».	Враховано частково Визначення «Український народ – громадяни України всіх національностей» вже встановлено у преамбулі Конституції України. Термін «злочини, вчинені державою-агресором» фактично вже розкривається у законопроєкті через більше загальний термін «злочин проти Українського народу». Відтак визначення цих термінів у

			<p>законопроекті є недоцільним.</p> <p>Питання щодо удосконалення положень стосовно подолання негативної колоніальної та тоталітарної спадщини, у тому числі історичних міфів враховано по суті при опрацюванні визначення «історична антиукраїнська пропаганда».</p> <p>Запропоновано таке визначення: «1) історична антиукраїнська пропаганда – поширення інформації про історію України, в тому числі викривленої, неповної, вирваної з контексту, недостовірної, з метою впливу на суспільну думку в Україні чи інших країнах задля заперечення права України та українців на існування, власну історію;» (пункт 1 частини першої статті 1 проекту).</p>
		<p>2. У тексті вживаються словосполучення: «історія України» та «історія Українського народу»; «національна свідомість» та «історична свідомість Українського народу»; «українська національна державність» та «українське державотворення».</p> <p>Маємо нечіткість у формулюваннях, яку бажано усунути.</p>	<p>Враховано</p> <p>Відповідну термінологію узгоджено та уніфіковано по тексту законопроекту.</p>
		<p>3. Пропонується доопрацювати визначення «комеморативний захід», яке подане у статті 1 законопроекту.</p>	<p>Враховано частково</p> <p>Саме визначення «комеморативний захід» вирішено залишити в чинній редакції. Водночас статті 5 законопроекту, яка встановлює основні принципами політики національної пам'яті доповнено в частині проведення комеморативних заходів.</p> <p>А саме, пункт 11 пропонується викласти в такій редакції:</p> <p>«11) всебічна підтримка держави у здійсненні наукових досліджень з історії України, діяльності громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства з дослідження і</p>

			популяризації історії України, проведення комеморативних заходів;».
		<p>4. У п. 2 статті 11, у переліку місць для протокольного відвідування, немає жодного місця, яке було б пов'язане з культурою, розвитком, чимось життєствердним, а не зі злочинами і трагедіями. Пропонується додати до цього переліку принаймні Софію Київську або подумати над іншими місцями, які б стосувалися культури.</p>	<p>Відхилено</p> <p>Розширення переліку загальнонаціональних місць пам'яті, відвідування яких у встановленому порядку включається до Державного Протоколу та Церемоніалу України вбачається недоцільним.</p>
		<p>5. Зауваження до п. 1 статті 4, в якому йдеться, що метою політики національної пам'яті є консолідація «Українського народу навколо спільного минулого». Це не зовсім коректне формулювання, адже далеко не всі групи мають спільне минуле. Тому пропонується змінити формулювання тут і далі по тексту, щоб йшлося не про консолідацію навколо спільного минулого, яке насправді могло бути дуже різним, а про формування спільного розуміння минулого.</p>	<p>Враховано</p> <p>У частині першій статті 4 слова «... сприяння консолідації Українського народу навколо спільного минулого...» замінити на «... сприяння консолідації Українського народу навколо спільного розуміння минулого...».</p>
		<p>6. Потрібно розширити те, як законопроект артикулює комеморацію та місця пам'яті, що воно відповідало духові часу, реальним практикам і задавало тенденцію пошуку людських, чутливих і живих форматів, а не прив'язувало Україну до радянських практик ієрархізованої пам'яті та гранітних дощок і пам'ятників.</p>	<p>Враховано частково</p> <p>Пропозиції враховано при доопрацюванні статей 10 та 11 законопроекту. Зокрема, розширено наведений у статті 11 перелік об'єктів, які належать до місць пам'яті.</p>